

Ψυχή, σώμα και εγκεφαλικός θάνατος. Ποια η σχέση τους; (Άγγελος Αλεκόπουλος)

/ [Πεμπτούσια](#)

Η ανάπτυξη των Μ.Ε.Θ. και γενικότερα της ιατρικής τεχνολογίας, έφερε ως αποτέλεσμα την μακροχρόνια και επιτυχή καρδιοαναπνευστική υποστήριξη ατόμων με βαριές και ανεπανόρθωτες βλάβες. Με άλλα λόγια αν δεν υπήρχαν τα μηχανήματα που μας διατηρούν στην ζωή στην Μονάδα εντατικής θεραπείας (Μ.Ε.Θ.) δεν θα πεθαίναμε με αυτόν τον τρόπο. Άτομα που θα έπαυαν να αναπνέουν σήμερα με τη βοήθεια των τεχνητών μέσων (αναπνευστήρας κ.λπ.) μπορούν να έχουν κανονική κυκλοφορία αίματος και αναπνοής και επομένως κανονική λειτουργία των ζωτικών οργάνων.

Οι εξελίξεις αυτές, όπως καταγράψαμε και παραπάνω, μετατόπισαν την αντίληψη για το θάνατο, αρχικά των γιατρών και των νοσηλευτών και αργότερα του νομικού κόσμου και της κοινής γνώμης, από την παύση της καρδιοαναπνευστικής

λειτουργίας στην παύση της εγκεφαλικής και εισήγαγαν μέσα από συγκεκριμένα κριτήρια την έννοια του εγκεφαλικού θανάτου.

Με βάση όλα όσα έχουν ειπωθεί σε προηγούμενη ενότητα, γνωρίζουμε ότι υπάρχει μια πλευρά η οποία πρεσβεύει ότι ο εγκεφαλικός θάνατος, είναι αμετάκλητος βιολογικό θάνατο, ενώ η άλλη πλευρά ότι ο βιολογικός θάνατος δεν είναι καθ' ολοκληρίαν. Ο καθηγητής κ. Π. Μπούμης, του κανονικού δικαίου, από το Πανεπιστήμιο Αθηνών, λέγει: «ο εγκεφαλικός θάνατος μάλλον δεν είναι καθολικός θάνατος, αλλά μια διαδικασία καθολικού θανάτου».^[1] Στην κατάσταση του εγκεφαλικού θανάτου η Ιατρική κατορθώνει με τη βοήθεια της τεχνολογίας να διατηρεί τη βιολογική ζωή, αφού ο υπόλοιπος οργανισμός, πλην του εγκεφάλου λειτουργεί. Κατά την ιατρική ανθρωπολογία η νέκρωση του εγκεφάλου ταυτίζεται με την νέκρωση των ψυχικών ενεργειών, και επομένως με την οριστική απώλεια συνειδήσεως.^[2]

Όμως η διατήρηση της βιολογικής ζωής προϋποθέτει την ύπαρξη της ψυχής μέσα στο σώμα και δείχνει ότι δεν λύθηκε ακόμη ο μεταξύ τους δεσμός. Κατά την εκκλησιαστική ανθρωπολογία η ψυχή, ως ιδιαίτερη ουσία, υπάρχει σε ολόκληρο το σώμα του ανθρώπου και το συνέχει. Ο εγκέφαλος δεν είναι το δοχείο αλλά το όργανο της ψυχής.^[3] Όταν στον εγκεφαλικό θάνατο δεν λειτουργεί το νευρικό σύστημα, δεν μπορούμε να αντιληφθούμε τις σκέψεις ή τα συναισθήματα του ασθενούς, αυτό όμως δεν αποκλείει την ύπαρξη τους στο χώρο της ψυχής. Στον «εγκεφαλικά νεκρό» καταργείται μεν ο προφορικός λόγος, όχι όμως ο ενδιάθετος, ούτε οι άδηλοι λόγοι. Με άλλα λόγια, συνεχίζεται να εργάζεται η νοερά του ενέργεια.^[4]

Γίνεται φανερό ότι οι διαφωνίες γύρω από το θέμα του εγκεφαλικού θανάτου ανάγονται τελικά στη σύγχυση σχετικά με την ουσία και την ενέργεια της ψυχής. Για την εκκλησιαστική ανθρωπολογία η ψυχή έχει ιδιαίτερη ουσία και ενέργεια και η νέκρωση του εγκεφάλου ή ο εγκεφαλικός θάνατος ταυτίζεται με την παύση της ενεργοποίησης της. Ενώ για τη σύγχρονη ιατρική ανθρωπολογία η ψυχή είναι απλή ενέργεια και επομένως η νέκρωση του εγκεφάλου, σημαίνει παύση της ψυχικής ενέργειας και ταυτίζεται με την οριστική απώλεια συνειδήσεως.^[5]

^[1] Μπούμη Παναγιώτου, Καθηγητού Πανεπιστημίου Αθηνών, *Μεταμοσχεύσεις - Προβληματισμοί θεολογική θεώρηση*, εκδόσεις «Επτάλοφος», Αθήναι 1999, σ. 60 κ.εξ.

^[2] Γ. Ι. Μαντζαρίδη, *Χριστιανική Ηθική*, τομ. II, Θεσσαλονίκη 2010, σελ.: 608

[3] Γ. Ι. Μαντζαρίδη, , Χριστιανική Ηθική, τομ. ΙΙ, Θεσσαλονίκη 2010, σελ.: 608

[4] Μοναχού Δαμασκηνού Αγιορείτου, Ορθόδοξη Ανθρωπολογία και Μεταμοσχεύσεις Ζωτικών Οργάνων, Αγιον Όρος 2007, εκδόσεις Μυριόβιβλος, σελ.:331

[5] Γ. Ι. Μαντζαρίδη, , Χριστιανική Ηθική, τομ. ΙΙ, Θεσσαλονίκη 2010, σελ.: 608

Παρατήρηση: το παρόν κείμενο αποτελεί τμήμα της Διπλωματικής Εργασίας “Βιοηθικά προβλήματα στην Μονάδα Εντατικής Θεραπείας” που εκπόνησε ο κ. Άγγελος Αλεκόπουλος, στο πλαίσιο του προγράμματος “Σπουδές στην Ορθόδοξη Θεολογία” της Σχολής Ανθρωπιστικών Σπουδών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (ΕΑΠ), με επιβλέποντα καθηγητή τον κ. Νικόλαο Κόιο και την οποία η Πεμπτουσία δημοσιεύει με τη μορφή σειράς άρθρων.

[Δείτε το προηγούμενο άρθρο της σειράς κάνοντας κλικ **εδώ**](#)